

بسم الله الرحمن الرحيم

سفر بلنکن به چین

(ترجمه)

پرسش:

شبکه تلویزیونی جهانی چین (CGTN) به تاریخ 30 جون 2023م با نشر خبری گفت: «وزارت خارجه چین از ایالات متحده به خاطر اظهارات غیر مسؤولانه آن در خصوص روابط دو جانبه انتقاد نمود. پیش از آن، انتونی بلنکن، وزیر خارجه امریکا در مصاحبه‌یی گفته بود که واشنگتن به دفاع از منافع خاص خود ادامه خواهد داد و بدون درنظرداشت اختلافات میان دو طرف، به اظهارات و اقدام‌هایی که چین دوست ندارد، نیز ادامه خواهد داد. وزارت خارجه چین از این اظهارات انتقاد نمود.»

هم‌چنین باید گفت که شبکه "العربية" یک هفته پیش از آن به تاریخ 23 جون 2023م با نشر خبری گفته بود: «یکی از انتظارها از سفر بلنکن این است که جانیت یلین، وزیر خزانهداری امریکا به زودی در یک سفر رسمی عازم چین گردد. هم‌چنین انتظار می‌رود جینا ریموندو، وزیر تجارت و نیز جان کری، نماینده بایدن در امور مربوط به آب و هوا در سفرهایی به چین بروند. احتمالاً شی جین پنگ، رئیس‌جمهور چین نیز در ماه نومبر پیش رو وارد "سانفرانسیسکو" شود تا در نشست همکاری‌های اقتصادی آسیا و بحر آرام شرکت نماید و ممکن است در آن جا با بایدن دیداری داشته باشد.»

انتظار می‌رفت روابط چین و ایالات متحده پس از سفری که بلنکن به تاریخ 18-19 ماه جون 2023م به چین داشت، بهبود یابد، نه این که تنش‌ها مجدداً بالا گیرد! پس آیا سفر بلنکن به چین مثمر نبوده و یا این سفر یک سفر نمادین بوده است؟ از طولانی شدن پرسش معذرت می‌خواهم و جزاکم الله خیراً!

پاسخ:

برای روشن شدن پاسخ به بررسی امور زیر می‌پردازیم:

اول: پیشینه اوضاع در خصوص سفر بلنکن به چین:

وضعیت روابط میان امریکا و چین تا حدودی تنش‌آلود است و این تنش‌ها حد اقل به زمان شروع جنگ تجارتي بر می‌گردد که دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری قبلی امریکا به راه انداخت؛ چنانچه حکومت امریکا در آن زمان محدودیت‌های گوناگونی را بالای تجارت و تولیدات چین وضع نمود و مالیات سنگین گمرکی بالای برخی از کالاهای چین گذاشت. برخی شرکت‌های چینی مانند شرکت "هاوایی" و رئیس‌ان آن را نیز تحریم نمود. حکومت بایدن نیز این سیاست‌ها را ملغا نکرد و حکومت چین سیاست‌های شبیهی را در برابر امریکا پیش گرفت. این امور به تنهایی کافی است که روابط میان این دو دولت تنش‌آلود شود.

2. چینی‌ها مدت‌هاست تلاش دارند بر اساس چشم‌انداز 2025 چین، در زمینه تکنالوژی خودکفا شوند و طریقه تعامل امریکایی‌ها با شرکت هواوی و سایر شرکت‌های چینی، تلاش چین برای خودکفا شدن در زمینه تکنالوژی را شدت بخشید، چنان‌چه تنش‌ها چین را وادار نمود برای ساخت تراشه‌های سیلیکونی مخصوص خود دست به کار شود. تحلیل‌گران امریکا پیش‌بینی می‌کنند که شرکت‌های چینی بتوانند در جریان پنج الی هفت سال آینده در زمینه صنعت تراشه‌های مذکور خودکفا شوند. تمام این موارد، رقابتی را میان این دو دولت به وجود می‌آورد که بیش‌تر به یک برخورد شباهت دارد.

3. در عرصه نظامی و امنیتی، می‌دانیم که در ماه فبروری گذشته، یک بالون چینی در حریم هوایی امریکا به گشت‌زنی پرداخت که گمان می‌رود بالون تجسسی بوده، هرچند چین این ادعا را رد کرد، اما این مسأله باعث شد سفر بلنکن به پکن که قرار بود در ماه فبروری گذشته صورت گیرد، لغو شود. سپس مانورهای کشتی‌های جنگی چین در تنگه تایوان صورت گرفت که امریکا نیز در واکنش به آن، ماه گذشته توسط ناو هواپیمابر خود در تنگه مذکور، مانوری را انجام داد و بحر جنوبی چین را بخشی از آب‌های آزاد بین‌المللی خواند. هم‌چنین در ماه اخیر بود که یک طیاره/هواپیمای جنگی چین خود را به طیاره‌های امریکایی نزدیک نمود و به این ترتیب، فضا میان دو دولت تنش‌آلود گردید. این چین بود که سفر بلنکن در آن زمان صورت نگرفت.

4. امریکا برای در تنگنا قرار دادن چین، توافق‌نامه‌های نظامی و امنیتی متعددی را امضا نموده و اداره حکومت بایدن یک سلسله سیاست‌های جدیدی را به این هدف روی دست گرفته، به شمول پیش‌گامی‌هایی به هدف رویارویی نظامی با چین، مخصوصاً موافقت‌نامه "اوکوس" AUKUS که با استرالیا و انگلیس امضا نموده و نیز گفتگوی امنیتی چهار جانبه موسوم به "کوآد" با استرالیا، هند و جاپان، به علاوه تلاش‌ها برای گسترش نقش ناتو در آسیا. هم‌چنین امریکا معاهده استفاده از پنج پایگاه اضافی نظامی را با فلپین امضا نمود و به این ترتیب پایگاه‌های نظامی امریکا در فلپین به نه پایگاه رسید و موافقت‌نامه‌های دیگری از این قبیل.

دوم: سفر بلنکن به چین یک سفر نمادین نبود؛ بلکه سفری با اهداف مختلف:

1. تلاش برای کاهش تنش‌های ناشی از مسایل قبلی، چنان‌چه در بیانیه منتشر شده از وزارت خارجه امریکا توضیح داده شد که هدف از این سفر این است که کانال ارتباطی میان دو دولت برای ایجاد تفاهم دو جانبه بازگشایی گردد، هم‌چنین گشودن کانال تماس میان نظامیان دو کشور و نیز باز نمودن فرصت‌های بیشتر همکاری‌های دو جانبه و تقویت آن میان دو دولت. از این بیانیه هم‌چنین بر می‌آید که سفر بلنکن یک سلسله اهدافی را محقق نموده، اما در ایجاد ارتباط میان نظامیان دو طرف ناکام بوده.

2. نشریه شرق اوسط به تاریخ 19 جون 2023م نوشت: «هرچند رهبر چین برای ابراز رضایت خود از دیدار 35 دقیقه‌یی با بلنکن، عبارت‌های مثبت و خوشبینانه‌یی را به کار برد، اما با وضوح گفت که پکن گشودن چینل‌های تماس نظامی با واشنگتن را رد نمود. باید گفت که این مسأله برای اداره بایدن، رئیس‌جمهور امریکا از جمله اولویته‌ها به شمار می‌رود و یکی از اهداف اصلی و اساسی سفر بلنکن بود. با وجود آن هم، نشست هیأت دو دولت در سالون بزرگ "ملت" بیان‌گر این بود که دو کشور نمی‌خواهند روابط خود را به مرز دشمنی آشکار برسانند و هر دو طرف می‌دانند که رقابت و تلاش‌های دیپلماتیک شان، عاری از خطرهایی بزرگ نامرئی نیست.»

3. روزنامه مذکور افزود: «بلنکن پس از دو روز دیدارهای مختلف با مسئولین بلندپایه چین گفت که ایالات متحده اهداف مشخصی برای این سفر تعیین نموده و این اهداف را برآورده. وی اشاره نمود که او موضوع تماس‌های نظامی را "به گونه مکرر" مطرح نموده. وی افزود: "بسیار ضرور است که چنین تماس‌هایی با هم داشته باشیم. این مسأله‌ی است که کار بالای آن را ادامه خواهیم داد." این تلاش‌ها از سال 2021م آغاز گردید؛ زمانی که چین درخواست وزارت دفاع امریکا، "پنتاگن" برای انجام گفتگو با مسئولین نظامی بلند رتبه چین را بیش از ده بار رد نمود، اما با وجود آن هم، بلنکن مناقشه‌های قبلی خود را با مسئولین بزرگ چین "صریح و سازنده" خواند.» (منبع: روزنامه شرق اوسط، 19 جون 2023م).

4. به این ترتیب، «یکی از قضایای اساسی که میان ایالات متحده و چین لاینحل باقی ماند، همانا ازسرگیری تماس‌های نظامی میان دو طرف بود و تماس‌ها میان مسئولین نظامی عالی رتبه دو طرف هم‌چنین متوقف می‌باشد. دو حادثه اخیر نگرانی‌هایی را برانگیخته مبنی بر این که ممکن است روابط دو طرف به کشمکش بینجامد، چنان‌چه چین اخیراً پیشنهاد دیدار لوید اسوستن، وزیر دفاع امریکا با لی چانگفو، وزیر دفاع چین در سنگاپور را نپذیرفت. بلنکن گفت که هرچند او نیاز به گشودن چنین چینل‌های ارتباطی را "مکراً" در نشست‌هایش مطرح نموده، اما "پیشرفت‌های فوری به دست نیامده". وی افزود: چین در حال حاضر درخصوص پیشرفت در این مسأله موافقت نکرده. فکر می‌کنم این مشکلی است که باید کار بالای آن را ادامه دهیم. وی هم‌چنین گفت: بسیار مهم است که این چینل‌های ارتباطی را بگشاییم.» (منبع: سی ان ان، 19 جون 2023م)

5. شکی نیست که سفر بلنکن تا حدودی پیشرفت‌هایی هم داشته، اما چنان که خودش گفت؛ این پیشرفت چندان آسان هم نبود. بلنکن پیش از ترک چین گفت: «رابطه در مرحله عدم ثبات قرار داشت و دو طرف به اهمیت کار برای تحقق ثبات این رابطه پی بردند. وی افزود: اما این پیشرفت دشوار است و وقت زیادی می‌طلبد. این کار یک سفر یا یک دیدار و یک گفتگو نیست. امید و انتظار من این است که روابط بهتری خواهیم داشت و مشارکت بهتری در آینده خواهیم داشت. وی افزود: مسئولین امریکا به دستاوردهای بزرگ امیدوار نبودند، اما امیدوار بودند این سفر بلنکن، راه را به جانب دیدارهای دوجانبه بگشاید، به شمول سفرهای احتمالی جانبیت یلین وزیر خزانه‌داری و جینا ریموندو وزیر تجارت. امیدوار بودیم این سفر، راه را برای دیدار شی جین بنگ و بایدن در سال جاری هموار نماید.» (منبع: رویترز، 20 جون 2023م)

6. در خصوص جنگ اوکراین، الجزیره نت با نشر خبری گفت: «بلنکن از پیشنهاد‌های چین برای تأمین صلح دائمی در اوکراین استقبال نمود و گفت که چین تأکید نمود که هیچ کمکی برای روسیه در جنگ علیه اوکراین نکرده و اشاره نموده که از "دخالت شرکت‌های چینی در این مسأله" نگران است.» (منبع: الجزیره نت، 19 جون 2023م)

بلنکن گفت: چین به ایالات متحده و دولت‌های دیگری اطمینان داده که هیچ گونه کمک ویران‌گری برای روسیه نفرستاده و ما هیچ دلیلی را مشاهده نکرده ایم که با این ادعا در تناقض باشد. هرچند وی اشاره نمود به این که تضمینات چین هم‌پای اظهارات مکرری به پیش می‌رود که در هفته‌های اخیر منتشر گردیده.» (منبع: سی ان ان، 19 جون 2023م).

7. در موضوع تایوان، روزنامه شرق اوسط با نشر خبری گفت که وزیر چین «یک‌بار دیگر و با شدت تمام از موقف کشورش در خصوص قضیه تایوان دفاع نمود و از آن‌چه که پکن نزدیک شدن مستمر و اشنگتن در سال‌های اخیر با نیروهای تایوانی وابسته به حزب

موافق با استقلال این جزیره یاد نمود. وزارت خارجه به نقل از شین گانگ گفت: مسأله تایوان در لیست اساسی ترین منافع جوهری چین قرار دارد و نیز این مهم ترین و خطرناکترین مسأله در روابط چین و امریکا به شمار می رود. وی تأکید نمود که: چین، ایالات متحده را تشویق می کند به مفکوره "چین واحد" احترام بگذارد، یعنی نباید با تایوان روابط رسمی داشته باشد و به عدم حمایت از جدایی طلبان تایوان نیز پایبند باشد. وانگ یی، رئیس مسئولین امور خارجه چین نیز به نوبه خود در خطاب به وزیر خارجه امریکا تأکید نمود که کشورش "در خصوص تایوان هرگز کوتاه نخواهد آمد." (منبع: شرق میانه، 19 جون 2023م)

بلنکن نیز به نوبه خود گفت: «کشور از استقلال تایوان حمایت نمی کند و انتظار دارد این قضیه به گونه مسالمت آمیز حل و فصل گردد. وی اشاره نمود که توافق آنان با چین "مبتنی بر جستجوی راه حل مسالمت آمیز در خصوص اختلافات مربوط به تایوان می باشد" و این که ما از چین واحد حمایت می کنیم.» (منبع: الجزیره نت، 19 جون 2023م) سایت بی بی سی به نقل از بلنکن گفت: «در خصوص فعالیت های تحریک آمیز برای چین در تنگه تایوان، نگرانی های روزافزون وجود دارد، اما تکرار نمود که ایالات متحده از استقلال تایوان حمایت نمی کند. او می گوید که اگر در خصوص تایوان بحرانی وجود داشته باشد، احتمال دارد منجر به بحران اقتصادی گردد که سراسر جهان را فراگیرد. وی اشاره نمود که 50% کشتی های تجارتي روزانه از تنگه تایوان می گذرد و 70% صادرات اشیاء الموصلات semi conductor در تایوان ساخته می شود.» (منبع: بی بی سی، 19 جون 2023م)

سوم: از تمام آن چه گفته شد، چنین بر می آید:

1. در موقف امریکا در قبال تایوان تغییری به چشم نمی خورد، چنانچه امریکا استقلال تایوان را به رسمیت نشناخته. "جهت معلومات باید گفت که 15 دولت به شمول واتیکان، تایوان را به عنوان دولتی مستقل به رسمیت می شناسند". هرچند ایالات متحده رسماً تصمیم نگرفته تایوان را به رسمیت بشناسد، اما در عمل با تایوان به عنوان دولتی مستقل تعامل می نماید، چنانچه امریکا عملاً یک دفتر رسمی در "تایپیه" دارد که مانند سفارت امریکا عمل می کند و امریکا چندین توافق نامه دفاعی با تایوان بسته و بر اساس آن؛ انواع سلاح های پیشرفته را در اختیار آن قرار می دهد و سایر انواع کمک ها.

همچنین امریکا به صراحت گفته که در صورت تهاجم نظامی چین به تایوان از آن دفاع خواهد نمود. چنانچه جو بایدن، رئیس جمهور امریکا در ماه می سال گذشته این مسأله را با تأکید یاد نموده و هشدار داد که «چین در مسأله تایوان با آتش بازی می کند و متعهد شد که برای حمایت از این جزیره در برابر تهاجم، مداخله نظامی خواهد کرد.» (منبع: بی بی سی، 23 می 2022م)

2. بدون شک این سفر و "دستاوردهای" آن برای آرام نمودن تنش ها میان دو کشور کافی نیست، اما می تواند شروع موقتی به جانب این آرامی و نیز مقدمه یی برای سفرهای بعدی باشد. چنان که در پرسش نیز گفته شد؛ یکی از انتظارها از سفر بلنکن این بود که جانیت یلین، وزیر خزانه داری امریکا به زودی در یک سفر رسمی عازم چین گردد. ممکن است جینا ریموندو، وزیر تجارت و نیز جان کری، "نماینده بایدن در امور آب و هوا" نیز در یک سلسله سفرهایی به چین بروند، زیرا این دو مسئول پیشبرد قضایی می باشند که منافع مشترک چین و امریکا را با هم پیوند می دهد. احتمال می رود شی جین پنگ نیز در ماه نومبر پیش رو برای حضور در نشست همکاری های اقتصادی آسیا و بحر آرام به "سانفرانسیسکو" برود و در آنجا ممکن است با بایدن دیدار نماید.

اما این‌ها همه بدان معنا نیست که دروازه تنش‌ها میان دو کشور بسته شده و دروازه آرامی دائمی در روابط این دو دولت گشوده شده. چنین چیزی بعید به نظر می‌رسد، زیرا منافع آن‌ها مختلف و متفاوت است؛ چنان‌چه هم‌پیمانان امریکا در اطراف چین موقعیت دارند، مانند جاپان، کوریای جنوبی و فلپین. در عین حال مسأله تایوان نیز مطرح است. پس تمام این موارد مانع بسته شدن دروازه تنش‌ها خواهد شد و این دروازه "نیمه‌باز" باقی خواهد ماند، تا زمانی که مجدداً بر اساس منافع دو دولت کاملاً باز شود...

3. اما یکی از اهداف مهم این سفر که برآورده نشد، این بود که امریکا می‌خواست چینل تماس میان نظامیان چینی و امریکایی را باز کند و این کار را به اهدافی شبیه به تجسس انجام می‌داد. اما انگار چین به این هدف پی برده و به همین دلیل با قاطعیت تمام با چنین چینلی مخالفت کرد و این مخالفت، بلنکن را خشم‌گین نمود، هرچند خشم‌اش را با صراحت ابراز نکرد، اما در سخنان و اظهارات‌اش به صراحت معلوم بود. چنان‌که در فوق بیان شد و اینک یک‌بار دیگر آن را بیان می‌نمایم:

- «هرچند رهبر چین برای ابراز رضایت خود از دیدار 35 دقیقه‌یی با بلنکن، عبارتهای مثبت و خوشبینانه‌یی را به کار برد، اما با وضوح گفت که پکن گشودن چینل‌های تماس نظامی با واشنگتن را رد نمود. باید گفت که این مسأله برای اداره بایدن رئیس‌جمهور امریکا از جمله اولویت‌ها به شمار می‌رود و یکی از اهداف اصلی و اساسی سفر بلنکن بود.»
- «بلنکن پس از دو روز دیدارهای مختلف با مسئولین بلندپایه چین گفت که ایالات متحده اهداف مشخصی برای این سفر تعیین نموده و این اهداف را برآورده. وی اشاره نمود که او موضوع تماس‌های نظامی را "به گونه مکرر" مطرح نموده. وی افزود: «بسیار ضرور است که چنین تماس‌هایی باهم داشته باشیم. این مسأله‌یی است که کار بالای آن را ادامه خواهیم داد.»
- دو حادثه اخیر نگرانی‌هایی را برانگیخته مبنی بر این که ممکن است روابط دو طرف به کشمکش بینجامد، چنان‌چه چین اخیراً پیشنهاد دیدار لوید اسوستن، وزیر دفاع امریکا با لی چانگفو وزیر دفاع چین در سنگاپور را نپذیرفت. بلنکن گفت که هرچند او نیاز به گشودن چینل‌های ارتباطی را "مکرراً" در نشست‌هایش مطرح نموده، اما "پیشرفت‌های فوری به دست نیامده". وی افزود: چین در حال حاضر درخصوص پیشرفت در این مسأله موافقت نکرده. فکر می‌کنم این مشکلی است که باید کار بالای آن را ادامه دهیم. وی هم‌چنین گفت: بسیار مهم است که این چینل‌های ارتباطی را بگشاییم.»

4. به نظر می‌رسد این موقف‌های چین در ذهن بلنکن معلق باقی مانده، زیرا وی نتوانست در زمینه تماس‌های نظامی دستاوردی داشته باشد و به همین دلیل بود که اظهارات اخیرش، که در پرسش آمده بود، مطرح گردید. این اظهارات وی را سایت انترنتی "سبأ" نیز به تاریخ 29 جون 2023م منتشر نمود: «شینخوا، آژانس جدید خبری چین به نقل از ماو نینگ سخنگوی وزارت خارجه چین در واکنش به اظهارات انتونی بلنکن وزیر خارجه امریکا گفت: اختلافات میان ایالات متحده و چین برای کسی پوشیده نیست. وی افزود: اظهار نظرها و اقداماتی که ایالات متحده داشته، قواعد اساسی حاکم بر روابط بین‌المللی را نقض می‌کند. وی به شدت از مخالفت کشورش با این قضیه یاد نمود.»

الله قوی و عزیز چه راست می فرماید: ﴿وَكَذَلِكَ نُؤَلِّيُ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ و این چنین بعضی از ستمکاران را بر بعضی دیگر به [سزای] آنچه می کردند، مسلط می گردانیم. ﴿[انعام: 29]، ﴿وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ و کافران خود

ظالم اند. ﴿[بقره: 254]

15 ذوالحجّة 1444 هـ.ق.

3 جولای 2023 م.

مترجم: عبدالله دانشجو